

DE REIPUBLICÆ
 VENETÆ
 ADMINISTRATIONE ::

Inc
1346
BARTHOLOMÆVS VRANIVS IACO
BO PVRLILIARVM COMITI :
S. P. D.

Go quidem Iacobe uir clarissime libellū quē de su-
blimis ac florētissimæ rei. p. Venetæ administratiōe
scripsisti : legi libēter accuratissimeq; plegi : ex cuius lecti-
one admiratiōis nō minus pcepi : q̄ uolupratis. Delectatus
sum enim mirifice suauitate oratiōis : quæ cādore quodam
uerborūq; elegātia splēdescit. Sentētiarū uero pōdus mare
niæ accōmodatū : ordinēq; rez de quibus agitur : uenu-
sta quadā dispositiōe digestum : non mediocriter sum ad-
miratus. Nam cum omnis rei. P. administratio in belli pa-
cisq; tempora sit distributa: Tu quidem quid bello ac pa-
ce : domi forisq; sit agendum ita commode complexus es :
tu tuo in opusculo quamuis breui : nihil tamen desiderē
Qui igitur tuum istud opus habuerit : nō illi Platonis de
re. p. libri : non politici Aristotelis erunt eulondi. Apud
illos enī scrupulosa magis rez gerendarū disputatio : q̄
aperta præceptio continetur. Tuus uero liber exiguus sine
molesta disputatione : quid agendum sit breuiter absolue-
q; demonstrat. Hunc igitur rerum. p. gubernatores omnes :
In primis patricii Veneti : quos insigni isto munere dona-
sti arripiant : legant : sectentur. Vt qui cæteris mortalib;
ingenio facile præstant & sapientia : tuis optimis ac fide-
libus monitis adiui : rem. p. feliciter administrent. & eorū
posterī idem obseruantes tausto felicique imperio diuillu-
me persiuantur. Vale.

SEBASTIANO PATRICIO VENETO
REFERENDARIO ET SECRETARIO
APOSTOLICO :: IACOBVS COMES
PVRLILIARVM S. D. ::

Ut cum diuq; cogitabūdu subitū Sebastianē
uir patricie an ad te excellētissimū Iuriscō-
sultū : grauissimū oratorem : & sapientissi-
mū philosophū perbreue hoc opusculum
nostrum tuo felici & immortalī nomini dedicatum mite-
rem. Timebam equidē : ne me nimie arrogantiæ : quid
arrogantiæ : immo summæ temeritatss argueres : cui ne-
mo uir probus unquā obnoxius fuit : tū quod felicissimū
nomen tuum incultis scriptis nostris inserere auderem : tū
q; rem quæ non a Iacobo tuo : sed ab excellentissimo &
eruditissimo quoque uiro scribi deber& : aggressus essem.
Sed cum intelligerem quanta humanitate : quanta beni-
gnitate : quanta denique facilitate erga omnes : præsertim
tui nominis obseruantissimos utaris : Minime ueritus sum
hanc ad te lucubratiunculam nostram & si incultā mite-
re : fretus potius singulari erga me humanitate tua : q̄ rei
dignitate. Præterea cum de excellentissimæ Reipū. tuæ
regimine scripsssem : quem. n. alterum habebam : mi Seba-
stiane : cui potius quā tibi & Veneto & patricio clarissi-
mo scripta nostra licet inornata dedicarem : quem diligo :
unice amo & obseruo. Habebis igitur hoc in cōpendio no-
stro Sebastianē uir clarissime : quid uobis patriciis pace &
bello domi forisque agendū sit : te autē nō appello : qui ro-
mæ es : & q̄ integerrime : more samentuo : uitam agere

a. ii.

instinxiſti : quom̄ ut ſpero breui ad Epiſcopatus : pauloq̄
poſt in Cardinalatus dignitatem productum intelligam .
& hoc idem omnes : qui & te excellentiſſimum uirum &
optimos ac intègerimos mores tuos cognoscūt : facile ſenti-
unt. Suſcipias igitur nūc mi Sebaſtiane : hos hilari uultu
& iucundo animo flores : qui ſi te delectabūt : poſtmodū
optimi fructus ſequentur .

Vale ſeculi noſtri decus ſplendidiffimum .

LACOBÌ COMITIS PVRLILIARVM
DE REIPVB. VENETÆ ADMINI
STRATIONE ::
DOMI ET FORIS LIBER ::

P. C.ripturas de opulentissima & excellentissima
 rei. Publ. uestrae mea sententia rectissimo &
 aequissimo regimine multū diuq; cogitabūdas
 sublti: desisterem ne a tam laudabili nec for
 tasse rei. pu. uestrae inuiti cogitatione mea: an uero eam o
 nino monumentis & quātum ingenioli mei uires partantē
 & diligentissime & accuratissime mādarem: Timebam ne
 sapiētissimas aures uestras clarissimi patricii ineptis uerbis
 nostris offenderem: timebam ne arrogātiae arguerer: cui
 unquā ne obnoxius essem operam semper dedi: quum tot
 excellentissimi patricii Venetiū q̄facillime repiantur: qui
 mira eloquētia: maiori prudētia: maxīma literarū peri
 tia & aeterno deniq; cōsilio polleāt: quibus a natura insi
 tum est: nihil demissum: nihil nisi patricio uiro: & ex
 cellētissimo semper excogitare: unde fit ut maioribus in
 pediri curis hāc & alia quae parua & nullius fere momē
 ti uidētur: missa faciāt ut cūque decreui meam uobis uiris
 profecto totius orbis sapiētissimis oñino persalubrē de inui
 eta re pu. uestra explicare sentētiā. Quod si meum hoc
 ompēdium non ea elegātia: qua maxime decet & cō
 positum in lucem perueniet spero tamē id uobis nonnihil
 utilitatis allaturum: quoniam non mihi telata referam sed
 quae ut aiunt ocalis uidi & quasi p̄ priis māibus tetigi. Cō
 pertum mihi est nōnullos homines ignauos qui alienae fa
 mae semper insidiatur fore: qui cum primū libelli nostri ti
 ulum inspiciēt: auctorem maxime & arrogātiae & teme
 ritatis arguant: quos rogatos uelim: ut nō prius iudicent
 q̄ libellum uniuersum & diligēter quidē perlegerint: neu

tantum ingenio suo confidunt: ut aliorum scripta contempnant
Quod si ea pueritate ac maliuolentia praediti sint. ut unum
quodque fastidiosè reiciant: amet sua & nostri libelli nec idem
cem perlegant.

e Xcellentiſſimæ & opulentiſſimæ Reipublicæ ueſtræ uiri
patricii optimi & ſalubre regimè duaboꝝ in reboꝝ ut mihi ui
detur pace uidelicet & bello uerſatè. in quiboꝝ ſi appri me
ruditi doctiqꝫ fueritis: decorã ſemp & uenerabilè pace: bel
lo uero remèdam & formidabilè toti orbi opulentiſſimã &
õnium ſapiètiſſimã rempu. ueſtrã habebitis: quiboꝝ rebus
uobis & ſœlicitiſſimæ reipublicæ ueſtræ imortalè gloriã & famã
quibus humano generi. nihil optabilius: nihil dulcius cõ
tingere poſſet perpetuo cõparabitis: quæ ſane iã pridè itã
exactiſſima gubernatiõne aſſecuti eſtis: ut nulla urbs uſquã
in terrarum orbe ſit: quæ aut diuitiis: aut uiroꝝ prudentia
cũ chriſtiãtiſſima reipublicæ ueſtræ coniedere audeat: cuius po
tentiſſimũ & ſœlicitiſſimum impium quantũ hũano ingenio
conuicere licet ſempiternũ futuræ arbitramur: Sed ut dixi
mus circa bellũ & pacem totius florètiſſimæ reipublicæ ueſtræ
ſumma uerſatè De bello prius & ab oĩbus quidẽ fugiẽdo:
poſtea de pace loquamur. Bellũ nullũ niſi iuſtũ & æquũ
ſuſcipiẽdum: uel indicẽdum eſſe õnes ſapiètiſſimi arbitratũ
ſunt uiri chriſtianiſſimi. quoniam omnia ex iniuſto bello: nũquam
ſœlix uictoria uel diuturna ſaltẽ reporta:ur. nunquam diu
lætatur hoſtes iniuſte deuiciſſe. & ſi nullæ eſſent Roma
næ aut diuinæ leges: ipſa natura tamẽ alteri iniuriã iſſere
phiberẽur. Quare hoc añõ ex ſapiètiſſimoꝝ hoĩum ſentẽ
tia eſſe uos cõſeo. ut nullũ bellũ niſi quod iuſtũ ſit geratis

quodq; huiuscēodi ab oīb; diiudicē: ut ex optato & sceli-
 cissimo euetu populis pacē perpetuā & quietē allaturū ui-
 deatur hoc enī alacri & magno anīo unicuiq; etiā potētissi-
 mo indicēdum: & maiori alacritate & iūcto quodā ani-
 mi robore suscipiēdū & pficiendū est. Sed quoniā q̄ plurīa
 huiusmodi in bellis & necessaria quidē cōtingūt: adeo ut
 difficile admodū esset oīa colligere & explicare. ideo quæ
 magis mihi usū necessaria ī bello uidebūtur: ea quidem &
 q̄ breuissime referā. Igiur primū ab impatore & sceliciter
 quidē exordiū sumamus: cuius ī fortitudie & cōsilio p̄cul-
 dubio totius belli summa cōsistit. Quid enī p̄desset īgen-
 tem & strēnuissimū quidē exercitū habere: si impator im-
 bellis & nullius cōsiliū deligeret: p̄fecto illū exercitū par-
 ui aut nihili faciendū existiarem. Nā nihil facilius: nihil
 leuius ē: q̄ exercitū & robustissimū quidē ī fugā uertere: in
 prædā agere: ac trucidare: Si illi ībellis & nullius uirtutis
 bellicæ uir impar. Iccirco mollis et eneruatus exercitus du-
 ce fortissimo īperatore magis timēdus ē: q̄ robustissimū imbel-
 li et effcemiato: & ne altius repetamus oīb; et certū quidē
 exēplū esse potest strages illa in scelici solo uestro foroiuli
 etiā a scēuissimis Turcis superiorib; ānis edita: nā & strēnu-
 issimus et ornatissimus amplissimusq; erat exercitus uester:
 tamē breui supatus est. & ad unū usq; omēs fere a paucis
 barbaris & illis quidē inermib; turpiter trucidati fuere. Et
 quid p̄ deos īmortales aliud fuit in causa: nisi quia Geor-
 gius Marinēgus ciuis brixien̄s eo ī scelici die illi præfuit
 qui uir ībellis et nullius cōsiliū: et toga: potius q̄ armis aptus
 erat. Sed paulo post cū Carolū Fortibrachiū strēnuissimū

& sapientissimū Imperatorem paruo & illi quidem inornato
praefecissetis exercitui a maximo & eo quidem robustissimo
Turcarū exercitu supari nō potuit. Et ne uos ulla ne exi-
gua quidem de animi & corporis uirtutibus in Imperatore
eligēdo ambiguitas teneat: omnia uobis & paucis quidem
explicabo. Virtutes animi hae maxime excellēti in Impera-
tore uigere debēt. Liberalitas imprimis ab omnibus apprime
laudatur immo summopere necessaria est optimo ī Impera-
tore: qua si caruerit eum parere potius q̄ imperare decens
& cōsentaneū erit. Sed ut uerius & clarius loquar: nullus
unquā sine liberalitate & maxima quidem optimus: uel bo-
nus saltem impator erit uel habebitur. Quis. n. miles uel cō-
suetus: uel alterius militaris dignitatis uir illū impatorem et
amabit & colet: quē maxime detestabiliq; auariciā nulla
neq; honoris: neq; summā dignitatis suae ratiōe habita obno-
xiū cognoscat: cū milites nō liberales tantū: sed prodigi-
omnes fere sint. quāobrem: poterit ne in tā dispari natura ul-
lus uerus amor ulla obediētia: uel militaris reuerētia esse.
Carebunt spe pecuniarum illa: qua omnes fere ad militā-
dum haud difficile ducuntur: maxime autem hac tempo-
state: qua pauci admodum milites diuites fiunt: omnes
enim mercenarii sunt & pene imopia laborant: qua ex re
pecuniarū magis q̄ honoris spe fere omnes ad militādum
cōpelluntur. Nōne milites hae iter se quotidie colloquētur:
Quid nobis urbem munitissimā uel oppidū expugnare
derit: & tot ex nobis ingentibus etiā uulneribus confici:
cum capta munitissima urbe: uel oppido sanguine nostro
praeda auarissimi impatoris nostri futura sit: Volumus ne

cum uulneribus & sanguine nostro dicere! quem eius ob
 auariciam odimus & aspernamur: his & aliis huiusmodi
 uerbis se inuicem milites ab acri pugna facile dehorantur.
 Quod quidem & imperatori uestro dedecori: uobis autē
 maximo damno erit: Nā hostibus indies uires magis ma-
 gisque crescent: cum ignauum exercitum uestrum uidebunt
 Præterea haud uos latet: quanto in discrimine: quāta in
 anxietate continuo uerteretur illud imperium: cuius exerci-
 tus dux execrabili auaricia obruatur. Sunt enī huiusmodi
 impatores maxime pecuniarum (ut ita dicam) uoragine. uo-
 bisque exemplo esse potest Rubertus olim robusto magis
 quā felici exercitui uestro bello Ferrariensi præfectus: cui tot
 singulis annis pecunias erogabatis. ut iam maximos reddi-
 tus uestros cum eo diuisisse uideremini. Quāobrem sæpius ex
 ianito arario diuturno bello quā auaricia impatoris distractū
 ē: Tæterur tūc præcipue ne fidē fallat: ne ad hostes trāsfugi-
 ar: ne exercitū uel urbē aliquā pditione sua prædā hostibus
 hæc & alia in auariciæ obnoxio impatore perpetuo timentē
 Omitto quod nullus miles: equos: arma: uiros idoneos ad
 prælium cum hostibus acriter inuicem unquā habebit: si a-
 uarū impatorē nactus fuerit: & si equū quis miles pugna-
 tissimum habebit magis a prælio quā a cæteris abstinebit: te-
 nēs plus equo quā saluti propriæ: sex quo eius oīs uictus pe-
 det: Nam si ex militiæ more interfecit militis sui equo:
 si alium æque bellicosum redderēt: profecto nullus miles
 etiā cum maximo uitæ suæ periculo ab atrocissimo prælio ab-
 stineret: ut maximū decus ac ingenē gloriā apud milites
 hæret & inuictissimū & liberalissimū Imperatorē suū conse-

hac uirtute satis. Ad iusticiã trãseamus: sine qua ïmpãto
re cãterã debiles & manca essent. Iusticia in impatore:
cuius finis est tribuere unicuiq; secũdũ merita sua: circa q̃
plurima uersatur. Debet enĩ iustus Impator ïprimis æqua
litã in prædã distributiõẽ seruare: nec uni militi magis q̃
alteri gratia potius q̃ merito motus maiorẽ prædã partem
tribuere. Quãq; nostri temporis imperatores aliquibus poti
us se gratificari uolentes: prædam inter milites non æqua
(ut aiunt) lance diuidunt. Hęc enĩ nisi fiant ab impatore
plurimũ militũ mentes a se aliẽ abir. nec ipsos maximis in
periculis amplius prõptos habebit: qua ex re minimis etiã
in rebus æqualitatem seruent: nã hac sola re milites suos si
bi perpetua obligatiõẽ deuiciet. Summis etiã periculis tum
Imperatoris tum utilitatis gratia quotidie nulla salutis pro
pria ratione habita se exponẽt. Iusti & æqui etiã ïperato
ris officium erit: cum urbs uel oppidum se ei fide publica
dederit: ne ipse militibus turpiter eã diripiẽdam tradat: uel
patiatur eã in prædam crudeliter uerti: nec ullam idoneã
excusatiõẽ ï mediũ poterit afferre id se inuito conuigisse:
quia minime credibile: milites quicquã ausuros oprimo
Imperatore nolente & inuito alioquin turpissimum auari
ciã crimen & perfidiã non aufugiet: ce rumq; exemplum
cãteris urbibus & oppidis facile præstabit: ne tam facile
tamq; confidenter & bona sua perfido Imperatori & se cõ
muran: sed forti potius & constanti animo fortissimorum
uirorum more pugnantes: extrema etiam patiantur. Præter
ea & iusti Imperatoris munus erit: controuersias inter

milites nulla psonarū ratiōe habita : æqua læce disceptare
 alias neque probi uiri : neq̄ iusti Impeatoris nomen sibi
 uendicet : Sed iniqui potius & ignaui. ideo iusticiam con
 stanter exequendo : sibi perpetuam & gloriam & famam
 acquirat. Quod si diligenter obseruauerit : mirum in modū
 milites eum obseruabunt : amabūtq̄ omnes . hostibz uero
 maximo terrori erit : cum intellexerint quanta æquitate :
 quanta iusticia & concordia se in exercitum gerat . Nam
 non ignorabunt milites pro optimi Imperatoris dignitate
 & gloria nūquam terga daturōs quin potius ex bello illo
 & uictoriam & gloriam domum reportaturos . Egregia
 castitatis uirtus in Imperatore multum ei & gloriæ & au
 thoritatis tribuet : tum apud milites suos : tum etiam apud
 hostes & populos omnes. Quid pulchrius : quid splendi
 dius fortissimo in Imperatore contingere potest ? quam ca
 pta urbe uel oppido : intactas pudicissimas mulieres relin
 quere ? qua enim re magis plebeios : ciues & nobiles & uni
 uersum deniq̄ populū ad se amandum maioremq̄ in
 modum obseruandum inuictus Imperator allicere potest :
 Nonne Scipio Africanus ille dum ī Hispania adhuc ad
 modum iuuenis bellū gereret : tantū immortalis & gloriæ &
 famæ sibi apud oēs populos hispaōs castitatis & cōtinētiæ
 gratia comparauit : ut ab omnibus hispanis etiam Rex
 appellaretur . : cuius quidem uitam integerrimam pbatissi
 mosq̄ mores : nulla unquam posteritas obliuioi mandabit.
 Diligant igitur : ament : amplectant̄ impatores castitatē :
 si ab omnibus diligi mirūq̄ imodū obseruari cupiūt. Luce
 rarū pericia nō minus q̄ ceterarū uirtutes summo ī impatore

De virtutibus Imperatoris
fulgetur enim ei magna gloria & ornamento apud omnes
sibi uero maximae utilitati : nam si litterarum haud ignarus
erit imperator : ornate : magnifice & compositae de rebus etiam
maximis in suorum centurionum militum consilio discepta
re poterit : & nihil tam arduum & perdifficile quidem erit
quod facillimum quidem eis esse non persuadeat. Unde cohortum
praefecti iam certa uictoriae spe ducti alacriores ad praeli
um inuentum fient : qua militum animi mirum modum exci
tantur : qui cum certam iam uictoriae spem conceperunt : haud
facile uincuntur Imperatoris uero animus in legendis aliisque
egregiis & magnificis gestis ad decus & gloriam mirum
modum inflammabitur. Nam historiae ferunt Q. maximum Pu
blius Scipionem : praeterea alios ciuitatis Romanae clarissimos
uiros solitos ita dicere : cum maiorum gesta monumentis tradi
ta legeret sibi & ceteris egregiis uiris eam flammam in pectore
crescere : quae non prius extinguere posset : quam eorum pracla
ra facinora suis uirtutibus adaequata foret : Nonne etiam po
terunt ex tot optimis & clarissimis Imperatoribus quorum im
mortalis gloria & gestarum rerum fama litteris a praestantissi
mis & eruditissimis uiris celebratur : deligere aliquem cuius
proximas uirtutes ad unguem imitentur. iisdemque uirtutibus
inmortale nomen adepti sunt : Quatum igitur peritus linc
rarum Imperator & sibi & ceteris praesse possit compertum
iam habetis : de litterarum peritia satis : Transeamus ad
strenuissimi Imperatoris facilitatem : cuius tamen ministra sit et
uoces quaedam seueritas. Debet enim Imperator benigne alloqui
et audire milites suos. etiam si opus fuerit aliquando obiurgare

& denique talis sit Imperator : qui Cæsaris facilitatē cum
 Catois seueritate uiri idōeo et cōgruotēpore sciat. Hoc. n. ma
 gnæ ei auctoritati & honori cedit. Proderit ei apud mili
 tes : proderit apud hostes facilem & benignū haberi. cuius
 facilitatis erit iniurias & citius quidē obliuisci : & semper
 dei optimi & maximi diuinū dictū illud in pectore obser
 uare. Mihi uindictā & ego retribuā. Decet. n. hominē : &
 christianū maxime : nihil facilius q̄ iniurias obliuisci. &
 quo maior est magis placabilis odii esse debet. Odium
 nāq̄ ueluti feruens uenenū est : quo maxime anima una
 cū corpore conficitur. Eiciate igitur q̄prinū hanc seuis
 mā pestem: ne uiribus assumptis : exitium uobis aliquod
 afferre possit. Præterea munus sapiētissimi Imperatoris erit
 uiribus nū : ut optimi mores in strenuo & fœlici exerci
 tu suo colantur. ne luxa ī exercitu cōmitant. aut ex sociis
 & amicis prædam agant milites. ne uē scorta in castris ha
 beant : hæ præcipue animi uirtutes summo in Imperatore
 requiruntur : quas nisi quis ægregie calluerit: nūquam opti
 mus Imperator erit. Non minus & corporis uirtute claris
 simo Imperatore opus ē: qui a teneris annis acres militie
 labores pati assueuerit & famem & sitim tolerare & humi
 quiescere didicerit Debet quoq̄ Imperator excellētissimus
 ōnis timoris expers esse. ne ab ōibus pecudū potius q̄ ho
 minū idoneus custos appelletur. Nā quid putas milites
 facturos : si trepidantem imperatorem uiderint : si natura
 timidus est. in certa etiam semper & explorata uictoria tre
 pidabit. Quamobrem sint animo inuictio : neque discans
 uinci: qui alios uicere cōtendūt. Sit igitur in Imperatore pe

 Nota

No

etoris cōstata & animi quoddā robur: qui nec trīgita āno
rū mīor: nec quīquagīta quīq; maior esse deb&. Illi quis
nimis sanguis feruesceret: & iuuenīli magis īpetu atq; ca
lore q̄ prudētissimo cōsilio: ab eo oīa pagerēt. Huic quo
niā grādior ætas maximo impedimētō esset: quominus op
nīmi Imperatoris munus exequeretur rei militaris discipli
næ q̄ peritissimus existat. ut in ōni uel ingenti cōstitutum
periculo: exercitum incolumem seruare sciat. quīq; milita
rem disciplinā a teneris sub peritissimis ducibus militādo:
& sæpe obuiam hostibus eūdo: necnō & aliorū magnifi
ca gesta perlegēdo facile didicerint: exercitū nunquā oc
sūm esse patiat: ipse nocte uigilias circūeat: hostes ad
esse exploratores aliquando nūciare iubeant: ut probe pi
pīant: quo uultu: & quo animo: quoue ordine sui mili
tes si uere hostes adessent: eos accepturi essent alias si oc
sūm habebit: eū quoque ignauū habere necessūm erit:
quodidie milites hō modo: modo illos ad depopulādum
hostium agros: ad uillas incēdendas: ad manus cū hosti
bus cōserendas cū expedierit mittat: ne longiori ocio ma
nus: aut animus torpescat: & denique eum cōtinuis ī la
boribus: aut uigiliis semper habeat. Nam quiete & ocio:
nihil est perniciosius exercitui, quoniam desidem eum &
proflus imbellem reddit. Nōne uir his maximis uirtutibus
præditus & ornatus: excellentissimus & clarissimus uo
bis imperator uidebitur? Nōne hūc qui ualidissimo & ro
bustissimo exercitui uestro præsit dignum putabitis? Nō
ne huic etiā senētiam imperii uestri committere poteritis?
Sed hæc animi & corporis uirtutes excellenti in Imperator

omnino frustra essent : nisi illi fauente & adiunãte fortuna : quæ nihil aliud est quã cœlestis dispositio corpori humano influens : ad ònia prospere ab eo fœliciterq; peragẽda . Vidi complures diebus nostris magnis uirtutibus ornatos inter infimos iacers : alios uero omni uirtute prorsus carẽtes : ad maximos dignitatis gradus ascẽdere . Quid aliud hoc sibi uult : nisi quod uni magis quã alteri corpori humano cœlestis dispositio fauet . Sed si scire cupimus quãtũ imperet fortuna humanis corporibus : Romã ipsã cõsideremus : quæ nobis uariæ fortunæ exempla accumulatiuissime suppediabit . De Imperatore hactenus : Nunc de officio uestro erga sapiẽtissimũ Imperatorem & robustissimum exercitum uestrum dicamus . Erit Patriciũ uiri maiestatis Imperii uestri stipẽdium : & imperatori & uniuerso exercitui uestro singulis mensibus impendere . Quod si cessabitis a mercedis solutione : cuius gratia milites omnes etiam ferre intolerabiles labores patiuntur : cessabunt & ipsi a periculis uos odio & quadam maliuolẽtia prosequentur . neq; armigeros neque equos idoneos aut arma milites uestri ad prœlium cum hostibus acriter ineundum habebunt . Rustici & humiles mercenarii tantum fœlicissima insignia uestra sequentur & ipsi quidem uiles fures . Imperator autem uester cum se exercitum imbellem inornatum : & omni denique re militari auaricia uestra carentem ducere uidebit : aut rei idignitate motus a uobis recedet : aut se quieti & otio tradet . Tunc uos neque suscipere : neque alteri bella inferre : aut iniuriam illatam commode repellere poteritis

Magnam hostibus uestris : quorū nōnullos in Italia ob
maximi potentatus uestri inuidiam habetis : occasionē uo
bis bellum inferendi præstabitis . At si forte quis uestrum
querat ubi tanta summa pecuniæ erit : qua terrestri mari
uimq; bello satisfieri possit : paulo post huic obiectioni di
ligenter occurrām : necnō & uestrum murus erit : p̄spi
cere ut pecunia æqua lance inter milites uestros distribua
tur : & sæpius recēseantur . nā hac ratione liquido cogno
sci poterit an ōnibus quæ militiæ cōueniūt instructi sint .
simul si his caruerint persolutis stipendiis singulis mēsis
aut dimitti : aut obiturgari uehementer poterunt . Sed quoni
am ut plurimū militibus peregrinis uimini : nōne putatis
complures ex ciuibus uestris & dites quidē sub potētissimi
imperii uestri insignibus stipēdia strēnue & fortiter meritu
ros : nō deerunt uobis milites ex opulētissimis urbibus ue
stris : & hi quidē omnes aut nobiles : aut ciues erūt . qui
bus nihil fide sanctius : nihil honore & perpetua fama &
gloria antiquus . Omitto Regulos foroiuliēses uestros : quo
rum natura est hereditario quodam iure optimos ī milites
& strenuissimos imperatores euadere : p̄magnum etiā for
tissimorū peditum numerū uestro in foelici solo Foroiuliē
si habere poteritis . & minori etiā pecūia q̄ externos : apud
quos nūc ōnis militaris dignitas in exercitu uestro est : &
si ex eis q̄ plurimi fidem uobis & quodidie quidem turpiter
fallant . quoniam nihil sub imperio uestro possidēt : ex quo
ad fidem fallendā nihil pensi habēt . nihil occultū uestro
in exercitu fieri potest : quin hostibus continuo referatur .
Nonne putatis sub eorū imperio : natos : educatosq; quos

milites & ductores militum uestros habetis: omnia contra
 uos pro eorum & honore & comodo molituros: alii ut præci-
 pum suorum gratiã & beniuolentiã inuent: alii ut in patriã
 exules restituãtur: quare si sapitis ut certe sapitis: Regulos
 uestros Foroiulienses & alios sub imperio uestro natos mili-
 tes: ductores & imperatores exercitus uestri deligite: Nõne
 õnes Italiae potētatus hoc idem faciunt: quod tamẽ uos face-
 re negligitis: Romani nõ dedignati sunt ab Atheniēsi-
 bus & Lacedemoniis leges accipere. ab Tuscis pleraq; insignia
 magistratuum ab sannitibus arma: atq; tela militaria & de-
 niq; quicquid apud hostes uile: uel honorificum rei pub-
 licæ putarent: illud etiã ab hostibus accipere non dedigna-
 bantur. & deniq; imitari q̄ inuidere mallebãt. Ita censeo õ-
 nino uos hac in re ceteros Italiae potētatus imitari debere:
 ut plures ratiões quas adducere possem omittã. id ad hoc
 agendũ impellere uos debet: q̄ uestros minori impẽsa quã
 externos in bellũ conducetis: complures ex regulis uestris
 Foroiuliensibus magis honore & gloria q̄ pecuniarum amore
 Venetorum uictoria signa sequuntur: semper in pectore & ante
 oculos habentes maiorum suorum magnifica gloriosaq; gesta ni-
 tentur. sub foelicissimis auspiciis uestris sua uirtute maiorum
 famã adæquare. In Regulis Foroiuliensibus nulla unquã
 uos fraudis suspicio teneat. Sunt enim exemplũ fidelitatis:
 nunquã in illis neq; his neq; priscis temporibus fides deside-
 rata est. De officio uestro erga imperatorem & exercitum ue-
 strũ satis dictũ puto. Domi autẽ quid uobis agendum sit bel-
 li tempore paucis explicabo. Debetis enĩ studiũ omne & di-
 ligentiã in cogendis pecuniis q̄ maxime adhibere. quoniã
 .b.i.

pecunia est neruus belli: qua sine nullum bellum geri po
rest. Cōparabitis autē si impēsāe ī fœlici urbe uestra uenetia
rū publice uel priuatū ut honestus & frugi uitæ cultus exi
git fiat: nō autē in opū ostētationē uel æmulationē. Nā iā
illud lōge ex cedere: deoq; īmortali nō parū displicere ui
det̄ tot uos pecūias āplissimis ī ædificiis domi & foris ex
truēdis cōsumere. Illis, n. iam cælū petitis: hoc præcipue di
tissimā urbē uestrā pecuniis plurimū exhaurit: hoc uos ad
pacem eo maxie tēpore quo bellū acriter gerendū esset sã
pissime cōpulit: hoc etiā uos quantū & sapiētia et prudētia
belli tēpore ualeatis ostēdere uetat: Nā si cuiq; pecunia: q̄
ī cemētis & calce absumpsit extaret: melior orbis pars ue
stro iclito pareret impio. Ignoratis ne illud āriquoꝝ puer
biū: domū ad usus necessitatē: nō ad honorē et famā habē
dā esse. Impium autē amplū ad īmortalē & ppetuā gloriā
& famā: dum uobis sapiētissimis uiris paruas habitare do
mos placuit plurimū uestrū fœlicissimū in potēti Italia pro
pagastis impium opulētissima urbs uestra pecuniis abūda
bar: adeo ut semp̄ quasi scaturire uiderētur: militū armigerū
plusquā hodie ipi domini pecūiaz habebāt: quāobrē ea tē
pestate ōnes fere milites qui sub uictoricis īsignib; uestris
stipēdia merebāt: nobiles erāt. unde nihil magis q̄ dedecus
ī bello timebāt. mallebāt enī mori q̄ hostibus terga dare: ob
idq; sapius uictores euadebāt: urbes & oppida mūnissima
expugnabāt: & ī fœlicem ditionē uestrā redigebāt. qua tē
pestate tot uobis strēnuissimi militū ductores erāt: ut eorū
quisq; si nūc uitā ageret: optius esset ornatissimi exercitus
uestri Impator. Quid multa & uaria dōestica ornamenta

proferat? Quid preciosam illam argenti & auri suppellectilem?
 Quid aulae & omnia stragulorum genera quibus domus ue-
 strae penitus renidet? in quibus adeo modum exceditis: ut cu-
 iuslibet ueneri privati suppellex amplissimam domum regiam exor-
 nare posset. Quae necessitas praeterea uos etiam compulit tot
 pecunias in agris emendis: & in his Indies amplissimis aedificiis
 aedificandis impedere? nonne magis ad uestram & priuam et
 publicam utilitatem spectaret illas in mercibus coemendis expo-
 nere? nonne maiores redditus ex illis quam ex possessionibus uo-
 bis redundaret? & cum uobis pecuniarum opus esset: quam citissi-
 me ex illis diuenditis compararetis? Publico igitur decreto
 uestro ne possessiones a Veneto aliquo in posterum emantur pro-
 spicite. Sed quid referat: quanti mulierum uestrarum monilia:
 torques & caetera ornamenta constant: nonne oculos uestrorum
 pecuniis peritus spoliat? quot pecunias in emendis lapillis
 preciosis & margaritis: & ornatissimis uestibus quotidie
 profunditis: his ne bella geruntur? an auro: an argento? Pro-
 fecto patricii: strenui milites uestri neque lapillis preciosis:
 neque margaritis magnanimos equos aut pulcherrima arma
 emere: aut suam famulis mercedem praestare poterunt: neque his
 uestrarum mulierum ornamentis comestum & caetera ad ui-
 etum necessaria sibi: equis: armigeris suppeditare poterunt.
 uerum auro & argento signato: si tamen pudicissimas ma-
 tronas uestras ornare uobis in animo est: monilia aurea il-
 lis coemite. nam illa facillime in aureos Venetos conflare
 poteritis. & denique quicquid ornamentis habent mulie-
 res: totum aurum & argentum sit. quod facillime in
 monetam: sine magno dispendio uestro conflare possit.

Hoc enī pacto semper auro & argēto potētissima urbs ue-
stra abūdabit. Quod cū uobis terra mariq; bellū gerēdum
erit: omnes ūdique fortissimi uiri ad uos cōfluent: melius si
bi sub impio uestro esse. q̄ cuius alterius etiā potētissimi ul
quā cōsultū putātes. & hac ratiōe exercitū robustissimū &
āplissimū & classem ualidissimā & oīb; rebus ornatissimā
breui cōparabitis. Quid uobis & domi & foris belli tēpo-
re agēdum sit breuiter expeditū habetis. Nūc ad pacē no-
stra dirigat̄ oratio: quā longe potiorē ducimus: nec imērito
quoniā tūc oīa trāquilla utaq; sunt. Hinc Augusti tēpora
iāq; foelicissima a summis poetis celebrātur: ea tantū ratiōe
mori: quia pax ea tēpestare toto terrarū orbe erat. Pacis igi-
tur tēpore imprimis ōni studio & cura uos niri decet: ne
cuiquā Venetiis a sapiētissimis magistratib; uestris iniuria
fiat: neq; lōgius gratia: aut odio: aut auaricia causā et lites
tra hātur: hęc una res subiectoꝝ uestroꝝ aīos etiā firmissi-
mos a uobis q̄ plurimū alienabit: nā quid durius: quid cru-
de ius: quid morosius homini contigere potest: q̄ quēuis cō-
tra ius falsę auaricia magistratuū aut gratia aduersarie
paris quotidie turpiter per fora trahi & q̄ miserrime uitam
una cū bonis suis cōsuere. Quid creditis litigatores quoti-
die aliud irato aīo cogitare & uobis imprecari q̄ ultimā po-
tētissimi imperii uestri perniciem. reddite ergo ius suū sine
mora unicuiq; absint a uobis odiū: amicicia: ira & auaricia:
pessimi dubiis in reb; disceptores. hac enī tēpestare quod
pace uestra dixerim: hoc pestifero morbo maxie excellētis-
sima urbs uestra laborat & quotidie etiā inualescit. Quis
est tā fortūatus: qui se iactare possit aut gloriari: Venetiis

de gdrino
vintoz

uel leuibus i causis celerē habuisse expeditionē. & pfecto ue
 rū est illud quod quotidie i ore hoīum sonat: qui Venetiis
 amicos nō habet: se potius q̄ ibi litiget: aquis submergat.
 quia huiusmodi i miseris mors esset arū naz requies et nō
 cruciatus. Sit ergo uobis ppetuo curæ lites q̄ primū cōpone
 re: uel de his rectissimū cōferre iudiciū. Nā pfecto uenetiis
 nemo externus sine magno rez suarū dispēdio esse potest.
 Nō mīori etiā studio uobis & q̄ accuratissime quidē pspi
 ciendū erit: ut excellētissima urbs uestra rebus ad uictum
 maxime necessariis usque abūdet: præferrim lignorū copia
 quibus si urbs uestra maxie careret: radicitus & breui qui
 dē euerteret. Nā aliquādo rāta aeris intēperies eā occupat
 ut nisi creberrimi ignes i uniuersa urbe adhibitis singulis fie
 ret: profecto aut prorsus derelinquēda esset: aut ōnes pesti
 fero morbo cōficerētur. omne igitur studiū adhibete: ut ea
 lignorū copia uenetiis cōuehat: ut & inopes etiā uili pre
 cio coemere possint. & si opus fuerit ad id uel publica pe
 cunia exponēda est. Præterea a uobis nō mediocris adhibē
 da est cura: ut flumīa ad urbe uestra lōge arceātur. nā ex
 illa aquarū diuersarū cōmixtione pessima aeris intēperies
 inducetur. Quāobrem nō possum nō mirifice cōprobare de
 cretū uestrū de nouo meduaci alueo: qui per agrū Parau
 nū delabēs magnā æstuariorū partē quæ Venetiis p̄xima
 iā manuiuit. erit uenetæ urbi hoc p̄ salubre: si ut incepi
 tis aliis hostiis i mare prorū pat. profecto si secus cōtinge
 ret: breui haud lōge ab inaccessibili urbe uestra sine cymba
 proficisci liceret: quod esset ultima urbis uestre pernicies.
 Quāobrem summā & diligētē curā in auertēdis lōge ab

Nō de an
vintoz
malg...

No

urbe uestra flumibus adhibetè. Pacis etiã tẽpore i trirẽbo
ædificãdis studiũ õne impẽdite: nec nõ & tormentis & ma
chinis bellicis præparãdis. Sed nõ mĩori studio uos niti de
cet: ut iuuentus uestra præclaris morib; & disciplinis p uiri
bus incũbat. quod facile eueniet: si optimũ & eruditissimũ
præceptorẽ i urbe uestra habebitis: qui iuuenes uestros nõ
mĩus morib; q̃ literis præstares & uobis sapiẽtissimis parẽ
tibus dignos reddat. & dẽiq; talẽ uobis curã repire sit: qua
lẽ nũc habetis Benedictũ Lignacẽsem uirũ optimis mori
bus præditũ. & utriusq; linguæ eruditissimũ. Hæc a uobis
domi pacis tẽpore summo studio summa dẽique industria
curãda sunt. Foris autẽ maxie a uobis p̃spiciendũ est. ut ui
ri ad quos magistratus a sapiẽtissimo senatu uestro deferũ
tur sint q̃ probissimi & mĩus auaricie obnoxii: qua si iudex
laborauerit: multa i dedecora præcepta trahi cogetur: a quo
cũ subiectis uestris ius reddi debet. sæpius iniuria fiet. Ma
gistratũ enĩ auaricia subiecti uestri bõis spoliatur: per fo
ra trahitur: torquẽtur aliquãdo: & quod admodũ turpissi
mũ est. Is quẽ ut aliis imparet misistis auariciã detestandã
sibi tanq̃ pessimũ dominũ cõstituit: qua caritate: quo amo
re: qua dẽique obseruãtia fideles subiectos uestros erga uos
affici creditis: p̃fecto nullo: nec hos modo qui iuriã pas
si sunt. Sed eorũ õnes amicos: cognatos & affines. Quid
affines? immo uniuersã ciuitatem. Timẽt enĩ ne idẽ sibi
quod aliis accidat. Curate igitur ut magistratus æquissi
mos & prudẽtissimos ad regẽdas ciuitates uestras eligatis.
hoc uobis & uniuerso inçlyto Venetorũ Impio ingẽri glo
riæ & p̃petuæ famæ erit. Vobis etiã pacis tẽpore maxime

curæ sit urbēs & oppida in finibꝫ sita q̄ mūitissima redde
 re: nec mīus tormētis balistis & scorpīōibus & aliis instru
 mētis bellicis q̄ muris & inexpugnabilibus turribꝫ. Hac
 ratiōe Impiū uestrū firmissimū & tutissimū efficiētis. Nā
 urbs illa uel oppidū mūitissimū quod fidissimo præsidio &
 ciuibꝫ domini studiosissimis et amātissimis custoditur. haud
 facile ui capiē: & captū facile itez expugnatur. Subiectos
 autē uestros uobis ppetuo fideles reddetis: si eis a magistra
 tibꝫ uestris iusticia admīstrabiē: si mihi & æquo impio eos
 tractabitis: si fidē eis seruabitis quæ a maioribus uestris di
 uinis pfecto uiris illis cū ī eorū ditionē cōcessere tradita est
 Nā cōplures ex subiectis uestris alii alia priuilegia habēt:
 quæ si sancte a uobis inuolateqꝫ seruabūtur: nihil pfecto eo
 rū fide sanctius: nihil optabilius & dulcius impio uestro e
 rit: hoc tutissimū erit ī perū uestri mūimentū: hoc ppetuā et
 immortalē famā uestrā reddet. nō thesauri maximi aut diui
 tiæ fluxa fide oīa hæc eadē uobis aduersa erūt. Quāobrem
 fidē seruare: quæ & si ī infimis maxie tamē excelsō in loco
 posuis mirūimmodū laudat: extollit ab oībus & approba
 tur. Quid pulchrius: quid præstātius ī hoīe fide: quæ & ho
 sti seruāda: & sine qua ceteræ uirtutes mæcæ & nullæ ef
 sent. Nitētur etiā p uiribus magistratus uestri: ut urbēs &
 oppida quibus præsent semp rebꝫ ad uictū necessariis abū
 det. Nā impiū & crudele admodū esset ciues dites dirissi
 mos: pauperes uero inopes reddere. quod facile cōtingeret:
 nisi rebꝫ oībus publico edicto certū præscribereꝫ preciū: et
 ciues etiā res suas eodē precio uēdere cogerētur. Seditiōes ī
 urbe & discordias inter ciues quantū fieri potest tollant &

de fide
 ppetuo
 ciuitat

nota

radicitus euellat. quod facile euēiet: si præses prudēs & iu-
stus uir erit. loca publica necnō & priuata p̄ turili parte q̄
pulcherrima reddat. excellētissimos præceptores ī urbe sem-
per habere nitatur: qui iuuenes & literis & optimis mo-
ribus erudiāt: ut optimi ciues & præstātes uiri fiat. Lēones
prætera urbe expellāt si eā pacatā & quietā habere uolent.
alias rixarū semp̄ plēa erit. Caueat etiā ut mōasteria iur-
ginū sacratarū q̄ castissima sint. alias diuini numinis irā nō
aufugiet urbs illa: quæ huiusmodi nefandis sceleribz coīn-
quinata est. Postreō hoc pectoribus uestris affigite o pari-
tū: si subiectos uestros fideles reddere uultis: īmunes eos
quātum fieri potest habere ōnes: uobis exceptis. Italia: potē-
tatis tirannicū impiū exercens: nā suoz ciuū bona iure
aut iniuria ad se tra hūt: quod uos: semp̄ facere abhorruistis
Sed nō satis est ōnia iure facere. Nā & quod iuris uestri
est remittere aliquādo piū & hūanum erit: hac ratiōe po-
pulos uestros uobis deditissimos reddetis. ōniumq; insignia
præter uenetoꝝ odio, psequētur & fastidiēt. Hactē us de ip-
sore & exercitu & officio uestro erga eū: necnō de op-
tino domi forisq; regimie: hæc pauca dixisse satis superq;
sit. Nunc ad imperatorem & exercitum uestrum maritimū
transeamus: cuius gratia maximam toto orbe & perpetuā
famam adepti estis. nam quis est usquā gentium qui mari
cum potentissima & ornatissima classe uestra congregi au-
deat? Quāobre ut talis apud omnes perpetuo de inuicta
classe uestra fama futura sit: summa ope uobis nitēdū est.
maxia uirtue imperatōre & q̄ robustissimū exercitū habere

Sed de Imperatore prius & breui postea de exercitu loqua-
 mur. Debetis enī cū ex clarissimis patriciis uestris aliquē
 Impatorem ornatissimæ classis uestre deligere uultis. (Nā
 alios deligere nō cōsueuistis) nō affinitate: non diuitiarū
 gratia: nō amicicia mori: sed imperii amore: quo humano ī
 genere ardētius nihil: nihil suauius: nihil dulcius est. nihil
 q̄ quod magis homīes extremū quodque etiā piculū subī
 re cōpellat. Debetis enī inquam uirū acri ingenio: & robu-
 sto corpore præstātem deligere: quiq̄ magis bello q̄ togæ
 aptus uideatur: necnō & qui uobis maxima etiā experiētia
 & usu notus sit: quātum maritimo bello ualeat: quātumq̄
 in periculis firmus sit & prudēs. Est igitur uobis maxie ad
 uerēdum quē Impatorem maritimi exercitus uestri deliga-
 tis: Nā qualis Imperator talis & exercitus erit. Et caute
 ne quē alteri imperare iussistis: is sibi aliū impatorem eli-
 gat: nō diuitiis in prælio: sed prudētia & fortitudine opus
 est. quæ & si a natura habere necesse sit: multū tamen rez
 experiētia & cōfirmātur & mirū imodū adiuuātur. Deiq̄
 tales impatores exercitus uestri maritimi deligite: quales fu-
 ere omnes fere Lauredani: qui splendorem & patriæ decus
 diuiniis oībus semp prætulere: & uobis certū dedere exem-
 plū: q̄ fugiēda sit auaricia: quā qui sequuntur: eorū corpus a-
 nimusq̄ uirilis effcemiatur. Ideo nullus auariciæ obnoxius
 dignus ūquā imperio habebit. & si hoc pestifero auariciæ
 morbo cōplures patricios uiros hodie laborare uideo: quæ
 plus intus q̄ in cute certe ueneni habet: & profecto si oēs
 bonæ artes in maritimi exercitus uestri Impatore essent: il-
 las tamē oīnes auaricia corrū peret. omne enī piculū spe lu-

qualis
 p̄m̄p̄
 gōm̄p̄

cri strenuissimus maritus ille exercitus uester subiret. qua
carebit si Imperatorem auarum nactus fuerit. Omito ce
teras animi uirtutes: quæ in maritimi exercitus uestri opi
mo Imperatore requiruntur: nam illas uobis haud diffi
cile erit agnoscere: cum quotidie inuicem colloquamini:
& mutua conuiuia exerceatis: & sic uiri uitia aut uirtu
tes uos latere non possunt. Non minori etiam cura omni
uirtute præstantes patricios uiros triremibus præficere debe
tis: ut iussa Imperatoris summa celeritate & prudentia
perficiant. Nam quid prodesset strenuo Imperatori omni
bus & quod diligèntissime quidem prospicere: si præfecti trireibus
ignauis & nullius cõsiliis hoies essent: nõ eni Imperator illis
aut fortitudinẽ aut prudẽtiam uerbis suis præstare potest.
Quãobrem uos quibus eos deligere cura est: summa ope ni
mimini ut õni uirtute & integritate uiros præfectos deliga
tis: & deique tales: in quibus nulla neque animi neque corporis
uirtus desideretur. Præterea quoniã parũ prodesset: & præfe
ctos trireibus & Imperatorẽ strenuissimũ esse: si cæteri mili
tes nullius roboris essent: pro uirili parte uobis niẽdum est
quibus huiusmodi delatũ est negociũ uiros quod strenuissimos
deligere: quicquid potius corpore quod ingenio ualeãt. Habebitis
aut & præfectos trireibus omni uirtute ornatos & milites
magno corporis robore præstantes: si singulis mentibus sti
pendium suum illis præstabitis: & si secus hodie a uobis
fiat: cum uix stipendii sui dimidium milites & præfe
cti habeant: qua ex re fit ut hodie paruam & illam qui
dem imbecillem classem habeatis: Nam sapientissimus

quisque illius militiae & strenuissimus ad eos contē-
 dit: a quibus suorum laborum meliorem mercedem re-
 portaturū se sperat. Vnde p̄culdubio fit ut si uobis hodie
 decem triremes in expeditionem ducere opus esset: profe-
 cto priusquā expeditae essent decem praterissent menses:
 hoc plane neque honorificum neque utile est Imperii ue-
 stri maiestati, nam maritimi belli illam quidem immortalē
 penes omnes populos & nationes famam uobis foeliciter
 comparastis: si illam retinere uultis: iisdem artibus niten-
 dum est uobis: quibus illam acquisiuitis. Nam etiam im-
 peria ne dum fama facile iisdem artibus retinentur: quibus
 ab initio parata sunt. Nimirum ergo q̄ robustissimam & or-
 natissimam semper classem habere nam omnium christia-
 norum & qui fidei nostrae aduersantur oculi in uos tantū
 conuertentur: uos admirabuntur: & in societatem uestrā
 admitti summum sibi bonum ducent. tunc maximo amicis
 praesidio & hostibus excidio & terrori esse poteritis labo-
 rantibus & iniuria oppressis & laceffitibus opem & auxiliū
 fere pium uobis & decorum erit. & christus optimus &
 maximus semper cœptis uestris aderit uos ab omnium in-
 iuriis tuebitur. Imperium uestrum & fama indies auge-
 scet. In manu uestra erit fidei nostrae hostes & perdere &
 seruare. Omnes enim christianorum principes uobis & au-
 xilium & opem ferent. Beneficii loco sibi ducent potentis-
 simae rei pu. uestrae gratificari: cum uos tantum terrae mari-
 q̄ ualere uiderint. Prætereo multa alia & bona & orna-
 mēta quae uobis contigent: si munitissimā classem habebitis:

Sed quid ego iuuenis in partu reze usu & nō magna do-
ctrina sapiētiam, ut aiūt docere contēdo! Ira enī olim ī qui
busdam codicillis excellētissima urbs uestra appellabatur,
non docendi igitur sed admonendi tōs gratia ueni, nihil
enī toto orbe aut tractatur aut intelligitur: quod Venetiis
ignoratur. Abūdat enī excellētissima urbs uestra non mi-
nus uiris prudētissimis q̄ diuitiis: & ni uobis ipsis defuerit,
ris: amplum semper & æternum im piū uestrū habebitis.
Hæc parua uos sapientissimos patricios admonuisse satis
nūc superq̄ sit Hoc postremo tanquā uobis peculiare sen-
sibus imis, ut ait ille) reponite. Si urbem uestrā ut facitis cō-
cordem retinebitis: cuius gratia parua res crescunt: & si pa-
tricios uestros: qui deliquerint: seuerē aliquando uindicabi-
tis: nullū sciatis Imperii uestri finem.

IOANNIS BAPTISTÆ VRANII CARMEN ::

S i Veneti proceres docti præcepta libelli
Seruarint: terras: oceanumq̄ regent.
Nam quid pace: domi: peragendū: marte forisq̄
Noscitur hinc: proceres sumite quisq̄ librum.
Atq̄ ut res Venetæ terra pelagoq̄ uidebunt:
Sic uiuet semper fama Iacobe tua.

Ine
1346